

Lastensuojelun jälkihuollon tilannekuva Suomessa – kuntakyselyn tuloksia

Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin (YEE) -hanke

Projektipäällikkö Tanja Hirschovits-Gerz

17.2.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Yhdessä
aikuisuuteen –
Elämässä Eteenpäin
(YEE) –hanke
(12/2020-5/2023)

1,7 miljoonaa euroa
STM:n myöntämä,
ESR TL:n 5. rahoitusta

4
toteuttajaa

Aikaa 30 kuukautta
1.12.2020-31.5.2023

20 asiantuntijaa,
301 htkk:tta

Yhteistyössä

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuvituskuva Julia Varala

Tanja Hirschovits-Gerz, Niina Weckroth & Tarja Heino (toim.) (2022). Ikkuna aikuistumiseen. Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista. THL:n raportti 002/2022. (painossa)

Kirjoittajat:

- Tanja Hirschovits-Gerz, Niina Weckroth, Tarja Heino (THL)
- Silva Sevola ja Minna Kallinen (SONet BOTNIA/SeAMK)
- Helena Inkinen ja Roosa Lorentz (Pesäpuu)
- Kaisa Eichhorn, Terhi Laine ja Laura Lempinen (Diakonissalaitos)

TERVETULOA JULKSIUTILAISUUTEEN 14.3.2022 [LISÄTIETOA](#)

Lähtökohtia tilannekuvalle (1/2)

- Lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden aikuistuvien nuorten palveluiden kehittämistarve on tunnistettu viime vuosina. Kansallista tilannekuvaa tuen ja palveluiden tilasta ja kehittämisen tarpeista ole aiemmin tuotettu.
 - ✓ Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) asettama lastensuojelun jälkihuollon uudistamistyöryhmä (2019) selvitti lastensuojelun jälkihuollon muutostarpeita. Työryhmä ehdotti aikuistumisen tuen erillislakia ja sen toimeenpanoa erillisellä ohjelmalla.
 - ✓ Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan (2019,148) on kirjattu: ”Kehitetään lastensuojelun jälkihuoltoa. Annetaan nuorelle riittävä tuki matkalla aikuisuuteen”.
 - ✓ Yliruka ym. (2020) työstivät lastensuojelun jälkihuollon ja nuorten aikuisten itsenäistymistä ja hyvinvointia tukevan sosiaalityön mallinnuksen. Huomiota kiinnitettiin myös maahanmuuttotaustaisiin nuoriin

Toimintaympäristön muutokset

- Korona 2020-
- Lastensuojelulaki
 - Vuonna 2020 lastensuojelun jälkihuollon ikärajaa nostettiin 21 ikävuodesta 25-vuoteen.
 - Työntekijämitoituksen muutokset 2022-
 - ➔ Nuorten määrä ja elämäntilanteiden muutokset?
 - ➔ Vaikutukset tukeen ja palveluihin?
- Hyvinvointialueille siirtyminen 2023

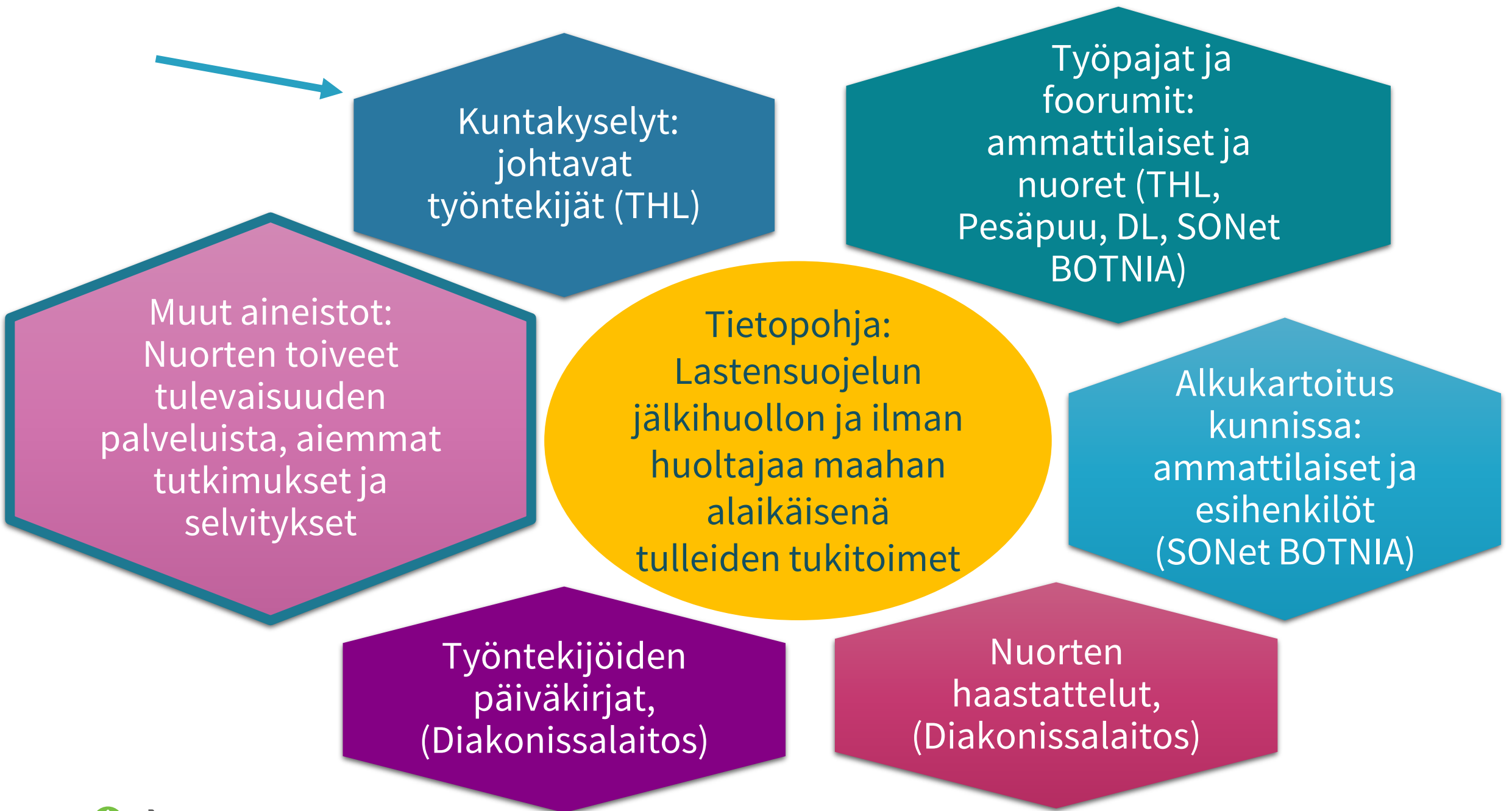

Kuvituskuva Julia Varala

Kysymyksiä

- Miten lastensuojelun jälkihuollon tuki ja palvelut toteutuvat?
- Keitä nuoret ovat?
- Mitä haasteita?
- Mitä kehittämisehdotuksia?

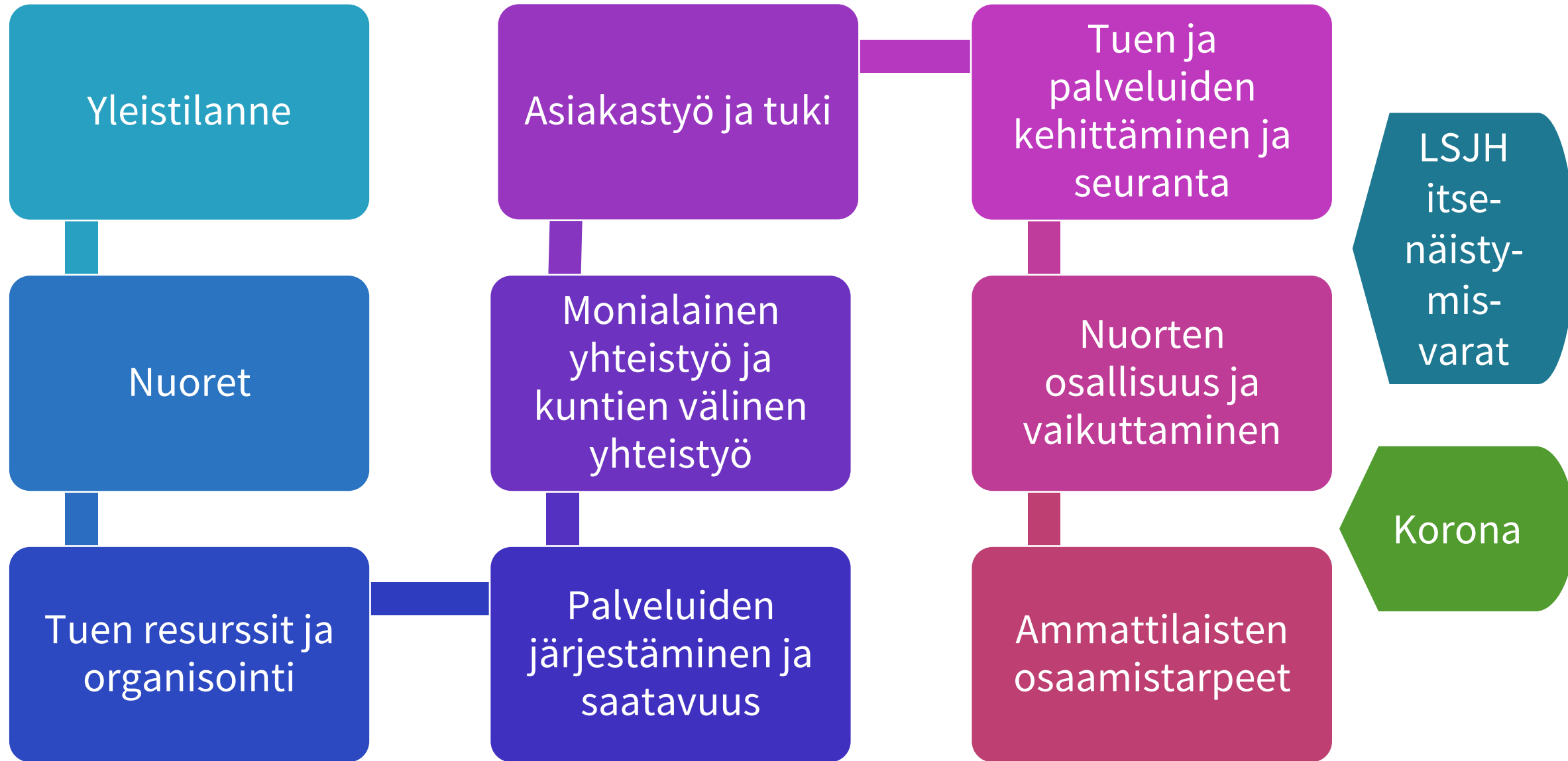
Valtakunnallinen kuntakysely 2021

Lastensuojelulain mukainen jälkihuolto kunnissa

Tiedonkeruu elo-syyskuussa 2021 sähköisellä kyselyllä Manner-Suomessa

- **Mitä:** Miten lastensuojelun jälkihuolto toteutuu ja miten sitä voisi kehittää
- **Kenelle:** Lastensuojelun jälkihuollon johdolle kunnissa /järjestämisvastuussa oleville sote-yhtymille
- **Vastaukset:** 95 vastausta, kattoi 190 kuntaa eli 65 % Manner-Suomen kunnista
- Vastaajina sosiaalityön johtoa, palveluesihenkilöitä, johtavia sosiaalityöntekijöitä

Kuntakyselyiden pääkysymykset

Nuoret

LSJH:

Alueella oli yhteensä 5766 nuorta, 58 % naisia (28 % ei tietoa sukupuolesta)

LSJH:n kieltäytyviä 0– 30 % välillä

Itsenäisesti asuvia 50%,
asunnottomia 2,5 %

50 % opiskeli
NEET-nuoria 39 %,
peruskoulusta ei tietoa

Yksinäisyyttä

Arjen ja
asumiseen ja
talouden
haasteita

Koulunkäynnin ja
opiskelun
haasteita ja tuen
tarvetta

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Kuinka moni jää tuen ja palveluiden ulkopuolelle?

LSJH resurssit ja organisoituminen

- 78 % toteutuu osana lastensuojelua
- **Yli 30 %** koki omien lähityöntekijöiden, sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden asiakastyön resurssit melko tai aivan riittämättömiksi.
- Ostopalvelut merkittävä osuus: järjestöt, yritykset

Ikärajan nosto vaikuttanut 56 %:ssa

Oikeus palveluihin toteutuu melko tai erittäin hyvin 90 %

Arjen tuki toteutuu melko tai erittäin hyvin 82 %

99% nimetään oma työntekijä

Tarpeisiin vastattiin osittain

Arjen tuki ja riittämätöntä

Kun menee hyvin tai erittäin huonosti, jää vaille tukea

Oikeus ja yhdenvertaisuus tukeen ja palveluihin ei aina toteudu

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Asiakassuunnitelmat ja palvelulupaus

- Asiakassuunnitelmatyö tehdään
- Yhdessä läheisten kanssa harvoin
- Monialaista yhteistyötä tehdään, mutta ei aina systemaattisesti
- Monilla nuorilla useita suunnitelmia, jotka eivät puhu keskenään. Esim.
 - sosiaalihuollon-, itsenäistymis-, työllisyys-,

Kuvituskuva Julia Varala

Siirtymät haastavat

- Siirtymien lsjh:n ja kotoutumisen tukitoimiin tulisi vahvistaa
 - Siirtymät tukeen sijaishuollosta
 - Tuesta tipahtamisen ehkäisy
 - Muutto toiselle paikkakunnalle – kuntien välinen yhteistyö , tiedonkulku ja kustannuskysymykset
 - Tuen päättäminen ja paluu takaisin
 - Nuorelle tietoa siitä, että voi palata, tietoa oikeuksista
 - Tuen päättäminen viimeistään kun nuori täyttää 25 vuotta.

Kuvituskuva Julia Varala

Monialainen yhteistyö ja tuen yhteensovittaminen VIP-asiakkuudet?

- LSJH Koordinoituvastuu toteutuu 83 % mukaan
 - Yhteistyön toimimattomuus ja yhteisten käytäntöjen puuttuminen, puutteet palveluissa tai palveluiden saatavuudessa, nuoren motivaatio / sitoutuminen, siiloutuneet palvelut ja väliin putoaminen, jälkihuollon tuntemattomuus, resurssivaje, ajankäytön haasteet, tuen ja palveluiden koordinaation haasteet
 - VIP-asiakkuuksia ei juurikaan
 - MTP-palveluihin pääsy haastaa.
 - Järjestöyhteistyössä kehittämisen varaa

Kuvituskuva Julia Varala

Tuen ja palveluiden käytännöt

- Jalkautuvaa palvelua liian vähän?
 - LSJH: 26 % melko tai erittäin riittämättömänä, 66 % melko riittävinä, vain 8 % riittävinä
- Digitaaliset palvelut eivät riittäviä ja soveltuvia mm. pikaviestipalvelut
 - Pikaviestipalvelut eivät tietosuojasyistä käytössä
- Rinnalla kulkevaa tukea liian vähän
- Puuttuvat yhteistyökäytännöt

Kuvituskuva Julia Varala

Erityiskysymyksiä

- LSJH: 69 % toivoi kansallisia linjauksia ja ohjeita itsenäistymisvarakäytäntöihin

Kuvituskuva Julia Varala

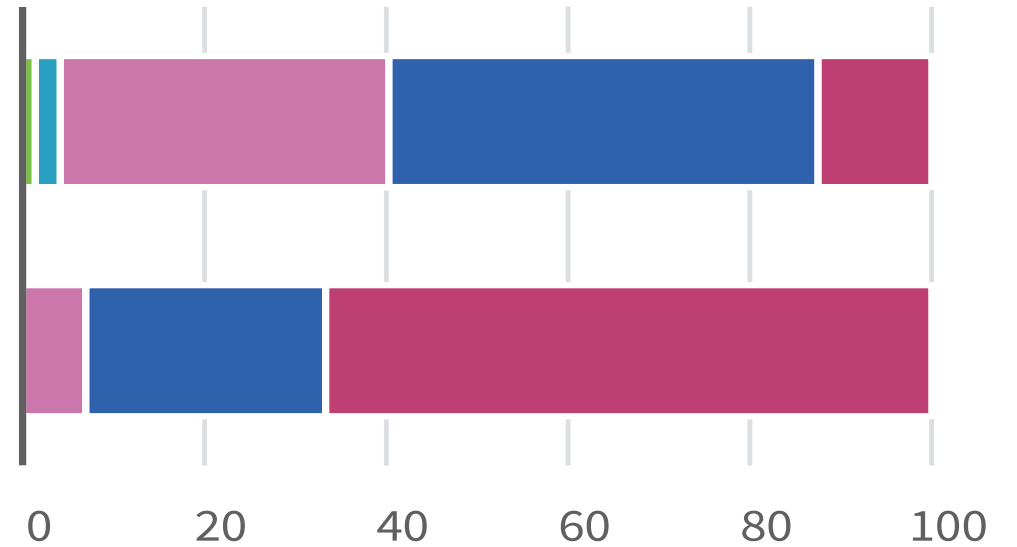
Osallisuus

LSJH:

palveluiden kehittämiseen

saamaansa palveluun (oma palvelu)

- En osaa sanoa
- Ei lainkaan
- Vähän
- Jonkin verran
- Paljon
- Erittäin paljon

Haasteita palveluiden seurannassa ja arvioinnissa

- Tietoa EI kerry xx % vastaaja-alueella
 - 69 % **nuorista ja tarpeista palveluihin**
 - 69 % **seurantatietoa** toteutumasta
 - 49% tietoa palveluiden **vaikuttavuudesta**

Kuvituskuva Julia Varala

Yhteenvedo lastensuojelun jälkihuollon tilasta kuntakyselyn valossa

- Nuoret erityisessä riskiryhmässä taustansa ja nykytilansa vuoksi (40 % NEET)
- Vaikka johto arvioi tuen ja palveluiden toteutuvan hyvin, nuorista, tarpeista ja palveluista ei kerry riittävästi tietoa, jotta voisi todentaa, että palvelut olisivat toimivia. Nuorten osallisuus palveluiden kehittämiseen vähäistä.
- Palveluiden toteuttamisessa on kehittämisen varaa: asiakassuunnitelmatyö, siirtymät, monialainen yhteistyö.
- Nuoret eriarvoissa asemassa palveluiden saamisessa. Yhdenvertaisuus alueiden välillä ei toteudu esim. taloudellisen tuen, itsenäistymisvarojen ja palveluiden sisältöjen suhteen.
- **Tukea ei nuorelle ole riittävästi tarjolla yhdenvertaisen lähdön takaamiseksi aikuistumiselle verrattuna ikätovereihin! Mm.**
rinnalla kulkijuus, matalan kynnyksen tuki, digipalvelut.

Kuvituskuva Julia Varala

Katse tulevaan

- **Aikuistumisen tuki ehkäisevän työn näkökulmasta?**
- **Leimaamaton arjen valmiuksien vahvistaminen?**
- Hyvinvointialueet
- Digitalisaatio
- Aikuistumisen tuen kokonaisuudistus?
- Osallisuuskulttuuri ja systeminen ymmärrys

Lakipohja:
PL,
KL, LSL,
SHL

**Nuorella
on**

Turvalli
nen koti

Turvallinen,
luotettava
aikuinen

Toimeen
-tulo

Opiskelu
tai
työpaikka

Mielekäs
arki,
harrastukset

Ystäviä ja
läheisiä

Sijaishuolto
/avohuolto

Toimeentulon, asumisen ja arjen tuki sekä nuoren osallisuuden vahvistaminen

**Aikuistumisen
tuki**

Lastensuojelun jälkihuolto -18-25-vuotiaille

Kotoutumisen tukitoimet 18 - 25-vuotiaille

Sujuvat
siirtymät

Perheryh-
mäkoti

Sujuvat
siirtymät

Muu asuin-
paikka

Palveluiden ja tuen yhteensovittaminen

Palveluiden välinen yhteistyö ja yhteistyötuotanto

**Perhe,
läheiset**

Sosiaali- ja
terveys-
palvelut,
kuntoutus

Taloudellinen
tuki ja
taloustaidot

Työn ja
opiskelun
tuki

Hyvinvointi-,
nuoriso-,
kulttuuri- ja
liikuntapalvelut

Kansalais-
toiminta,
vertaistyö

Vanhem-
muuden
tuki

Muut
yhteistyön
pinnat

Nuoria, tukea ja palveluita koskeva tietopohja, sen seuranta, arviointi. Työn ja palveluiden organisointi ja resursointi, palvelukokonaisuuksien ja polkujen hallinto. Ammattilaisten osaamisen varmistaminen

Lakipohja: Substanssilait, ohjeet, suositukset, hyvät käytännöt ja mallit

Yhteystiedot

Tanja Hirschovits-Gerz, projektipäällikkö
Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin –hanke
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Yhteystiedot

[tanja.hirschovits-gerz\(at\)thl.fi](mailto:tanja.hirschovits-gerz(at)thl.fi)

Twitter: @tanja_hg

www.thl.fi/yee

Kuvituskuva Julia Varala

Tulossa

- Tanja Hirschovits-Gerz, Niina Weckroth & Tarja Heino (toim.) (2022). Ikkuna aikuistumiseen. Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista. THL:n raportti 002/2022. (painossa)
- Julkaisu on kohdennettu johdolle ja päätöksentekijöille valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Se antaa eväitä palveluiden ja palvelujärjestelmän kehittämiseksi ja lainsäädännön uudistamiseksi.

14.3.2022
julkistamistilaisuus
www.thl.fi/yee --
> tapahtumat ja tilaisuudet

1) Kirjallisuutta

- [Yhdyspinnat yhteiseksi mahdollisuudeksi - Selvitys lapsi- ja nuoriso- ja perhepalveluiden toteuttamiseen liittyvistä yhdyspinnoista muuttuvassa toimintaympäristössä.](#)
- Lastensuojelun Kyselytunti. Kuntaliitto 29.10.2020. [Video ja materiaalit](#)
- [Jälkihuollon mallinnusopas](#)
- Heino ym. 2020 Mikä auttaa? <https://www.julkari.fi/handle/10024/140861>
- Yliruka, Laura & Kantoluoto, Anne & Heino, Tarja & Laine, Terhi & Hipp, Tiia (toim.) Itsenäistymistä ja hyvinvointia tukeva jälkihuolto ja nuorten aikuisten sosiaalityön mallinnus. Osana lastensuojelun VIP-nuoren palvelupolkua. Työpaperi 32/2020. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-552-0>
- Lastensuojelun jälkihuollon uudistamistyöryhmän loppuraportti: Lastensuojelun jälkihuollon uudistamistyöryhmä. STM Raportteja 43/2019 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161637>
- Lastensuojelun, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian yhteiset asiakkaat - yhteinen vastuu. <https://www.julkari.fi/handle/10024/137068>
- Kansallinen lapsistrategia 2021: komiteamietintö: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162864> . [Lapsistrategia](#).
- Lapsistrategian toimeenpanosuunnitelman on tänään hyväksytty valtioneuvoston yleisistunnossa. Linkki suunnitelmaan: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-868-0>

2) Kirjallisuutta

- Vamos vaikuttavuusraportti: <https://www.hdl.fi/blog/vamoksen-vaikuttavuustutkimus/>
- Nelimarkka Siiri, Maijala Seija, Eriksson Pia & Heino Tarja (2021) Koronapandemian vaikutuksia lastensuojelun palveluihin ja asiakkaiden hyvinvointiin vuonna 2020. Tutkimuskatsaus. THL Työpaperi 5/2021.
- Eriksson, Pia; Nelimarkka, Siiri; Paasivirta, Annukka; Tiili, Anna; Yliruka, Laura (2021) Koronan vaikutukset lastensuojeluun: osa 2. Tutkimusta tiiviisti.
- Tarja Heino (toim.) Mikä auttaa? Tutkimusperustaiset ja käytännössä toimivat työmenetelmät teininä sijoitettujen lasten hoidossa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 12/2020. 276 sivua. Helsinki 2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-569-8>
- NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISYN PALVELURAKENNE, RAHAVIRRAT SEKÄ SEURANNAN HAASTEET 2021. eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2022 NHG: Riikka-Leena Leskelä, Laura Käsmä, Virve Jokiranta, Neea Salonen MDI: Mikko Valtakari, Maria Yli-Koski XAMK: Mirja Määttä https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/TRVJ_1_2022_Nuorten_syrjaytyminen.pdf
- Saana Pukkio & Tiia Hipp 2016 (toim.) Mikä jälki jää. Opas lastensuojelun jälkihuoltotyöhön. Lastensuojelun keskusliitto, Helsinki. <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Opas-lastensuojelun-jalkihuoltotyohon-120616-1.pdf>.

3) Kirjallisuutta

- Kuntaliiton lastensuojelun jälkihuollon kokonaisuus kuvina:
<https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Pikaopas-j%C3%A4lkihuollon-palvelukokonaisuuksiin.pdf>
- Martiskainen & Toivonen (2019) julkaisuun “Kotoutumisen polku. Ilman huoltajaa tulleiden lasten oikeudet, tarpeet ja palvelut”, [Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu 6/2019](#).
- Outi Lepolan (2019) selvitys “Kriisituesta kuntosalikorttiin, yksintulleiden nuorten jälkihuolto kunnissa”. [Siirtolaisuusinstituutti. Raportteja 2](#)

YEE toimii, viestii ja vaikuttaa

- Verkostokirje, www.thl.fi/yee ja www.innokyla.fi
- Käytännön kehittämistyö kunnissa
- Nuorten palvelut
- Koulutukset
 - Asiakassuunnitelmatyö, dialoginen työote, traumaosaaminen
- Yhteiskehittämisen foorumit neljästi vuodessa
- Työkokoukset, kuntatiimit ja verkostoiva yhteistyö kunnissa
- Nuorten foorumit ja koulutukset
- Tiedotteet, artikkelit, raportit